

Crna Gora
VLADA CRNE GORE
Ministarstvo unutrašnjih poslova
Uprava policije

IZVJEŠTAJ O RADU
FINANSIJSKO-OBAVJEŠTAJNE JEDINICE ZA 2024. GODINU

Sadržaj

1	Uvod.....	3
2	Normativni okvir	4
3	Analitičko-obavještajni rad	6
3.1	Prijave sumnjivih transakcija	6
3.2	Prijava gotovinskih transakcija	7
3.3	Prijave prenosa novca preko državne granice.....	8
3.4	Otvoreni predmeti	8
3.5	Prepoznate tipologije koje se odnose na sumnju pranja novca i finansiranja terorizma.....	12
4	Međunarodna finansijsko-obavještajna saradnja	16
4.1	Saradnja FOJ-a u okviru EGMONT grupe	16
4.2	Komitet Savjeta Evrope za evaluaciju primjene mjera sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma – MANIVAL (MONEYVAL)	17
4.3	Saradnja posredstvom međunarodne operativne policijske saradnje-INTERPOL, EUROPOL /SIENA.....	18
4.4	Komitet Savjeta Evrope za primjenu Konvencije o pranju, traženju, oduzimanju i konfiskaciji sredstava stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma – Varšavska konvencija (CETS 198) .	18
4.5	Pregovaračko poglavlje 4- Sloboda kretanja kapitala; Pregovaračko poglavlje 23 -Pravosudje i temeljna prava Pregovaračko poglavlje; 24-Pravda, sloboda, bezbjednost.....	18
5	Obuke.....	19

1 Uvod

Finansijsko-obavještajna jedinica (FOJ) je u okviru Uprave policije organizaciono pozicionirana kao Sektor za finansijsko-obavještajne poslove (SFOP).

FOJ je operativno nezavisan u vršenju svojih poslova.

FOJ predstavlja centralni stub preventivnog sistema za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma u Crnoj Gori. Jačanje institucionalnog kapaciteta FOJ-a i njegovo djelovanje u skladu sa međunarodnim standardima od suštinskog su značaja za ispunjavanje obaveza iz procesa evropskih integracija i globalnih evaluacija (FATF, MONEYVAL).

FOJ je nezavisan u primjeni ovlašćenja prilikom vršenja poslova utvrđenih Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma („Službeni list CG“ br. 110/2023 i 65/2024) (*u daljem tekstu* ZSPNFT) i samostalan u donošenju odluka u odnosu na prijem, prikupljanje, čuvanje, analiziranje i dostavljanje podataka, obavještenja, informacija i dokumentacije i dostavljanju rezultata strateških i operativnih analiza o sumnjivim transakcijama nadležnim organima i stranim finansijsko-obavještajnim službama u cilju sprečavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorizma, u skladu sa zakonom.

FOJ vrši poslove koji se odnose na sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma i druga pitanja od značaja za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Shodno navedenom zakonu, FOJ prikuplja podatke od obveznika u svrhu sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Obveznici po ZSPNFT dostavljaju FOJ-u izvještaje o sumnjivim transakcijama i licima, koje FOJ dalje analizira, prikuplja dodatne podatke, informacije, i dokumentaciju iz dostupnih baza podataka i otvorenih izvora, kao i posredstvom međunarodne saradnje, te izrađuje analitičke izvještaje koji imaju za cilj identifikovanje sumnje da je počinjeno krivično djelo pranja novca, sa njim povezano predikatno krivično djelo, ili krivično djelo finansiranja terorizma. Ukoliko FOJ procijeni da u konkretnom slučaju u vezi sa nekom transakcijom ili licem postoji osnov sumnje da se radi o pranju novca ili finansiranju terorizma, u odgovarajućoj formi analitičkog izvještaja sa neophodnom dokumentacijom i obrazloženjem razloga za sumnju obavještava nadležno tužilaštvo.

FOJ može pokrenuti postupak prikupljanja i analize podataka na vlastitu inicijativu, na osnovu inicijative drugih nadležnih organizacionih jedinica Uprave policije, ili drugog državnog organa, kao i nadležnog organa strane države.

Tokom 2024. godine FOJ je paralelno radio na tri procesa:

1. Jačanje kapaciteta za preventivni i proaktivni operativni i analitičko-obavještajni rad
2. Koordiniranje i ispunjavanje zadatih preporuka nakon 5. kruga evaluacije sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma (Moneyval) od strane eksperata Manivala
3. Koordinacija rada Koordinacionog tijela za izradu nacionalne procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma (NPR).

2 Normativni okvir

Tokom 2024. godine Crna Gora je u značajnoj mjeri unaprijedila usklađenost sa pravnom tekovinom EU u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Implementacijom izmjena Zakona o SPNFT i pratećih podzakonskih akata, nacionalni sistem je sada u velikom stepenu usklađen sa zahtjevima 4. i 5. AML Direktive EU, što potvrđuje posvećenost države da prati dinamiku evropskih i međunarodnih standarda.

Na području prevencije FOJ u kontinuitetu vrši poslove praćenja usklađenosti nacionalnog zakonodavstva i iniciranje izmjena zakonodavstva u skladu sa prepoznatim nedostacima i međunarodnim standardima u oblasti pranja novca i finansiranja terorizma. Tako je nakon usvajanja novog Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma u decembru 2023. godine ("Službeni list Crne Gore", br. 110/23 od 12.12.2023), u julu 2024. godine usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma ("Službeni list Crne Gore", br. 065/24 od 05.07.2024).

Novim Zakonom je izvršeno usaglašavanje sa relevantnim direktivama EU:

- Direktivom (EU) 2015/849 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. maja 2015. godine o sprečavanju korišćenja finansijskog sistema u svrhu pranja novca ili finansiranja terorizma, o izmjeni Regulative (EU) br. 648/2012 Evropskog parlamenta i Savjeta i o prestanku važenja Direktive 2005/60/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta i Direktive Komisije 2006/70/EZ
- U ovaj zakon prenijete su odredbe Direktive (EU) 2015/849 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. maja 2015. godine o sprečavanju korišćenja finansijskog sistema u svrhu pranja novca ili finansiranja terorizma, o izmjeni Regulative (EU) br. 648/2012 Evropskog parlamenta i Savjeta i o prestanku važenja Direktive 2005/60/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta i Direktive Komisije 2006/70/EZ, Direktive (EU) 2018/843 Evropskog parlamenta i Savjeta od 30. maja 2018. godine o izmjeni Direktive (EU) 2015/849 o sprečavanju korišćenja finansijskog sistema u svrhu pranja novca ili finansiranja terorizma i o izmjeni direktiva 2009/138/EZ i 2013/36/EU i Regulative (EU) 2015/847 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. maja 2015. godine o informacijama koje prate prenos novčanih sredstava i o prestanku važenja Regulative (EZ) br. 1781/2006.

Shodno Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma koji je usvojen u decembru 2023. godine, a kojim je izvršeno usklađivanje sa relevantnim direktivama EU, izrađeno je osam podzakonskih akata (pravilnika) i četiri interna akta FOJ-a:

- Pravilnik o bližim kriterijumima za izradu smjernica za analizu rizika i smjernica za uspostavljanje sistema upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma
- Pravilnik o načinu provjere podataka kod identifikacije fizičkog lica
- Pravilnik o bližim uslovima, načinu sprovođenja i obuci za sprovođenje video-elektronske identifikacije klijenta
- Pravilnik o obrascu zahtjeva za izdavanje odobrenja i utvrđivanju ispunjenosti uslova za sprovođenje identifikacije elektronskim putem i video-elektronske identifikacije
- Pravilnik o načinu unosa, ažuriranja, provjere i pristupa podacima iz registra stvarnih vlasnika
- Pravilnik o načinu dostavljanja podataka, informacija, dokumentacije, obrazloženja i obavještenja finansijsko-obavještajnoj

jediniciPravilnik o listi indikatora za prepoznavanje sumnjivih klijenata i transakcijaPravilnik o načinu depersonalizacije koje prikuplja FOJ

- Pravilnik o sadržini i načinu vođenja Registra politički eksponiranih licaUputstvo o načinu provjere podataka
- Uputstvo o načinu raspolaganja i upotrebe informacionog sistema, sredstava veze, vozila i druge opreme
- Uputstvo o bližem načinu vršenja poslova i primjene ovlašćenja
- Uputstvo o načinu upravljanja i angažovanja stručnih lica.

Suštinske novine novog Zakona o SPNFT su:

- Članom 65 Zakona ograničena je upotreba gotovog novca na način da pravna lica, privredna društva, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju djelatnost ne smiju primiti uplatu ili obaviti plaćanje u gotovom novcu u iznosu od 10.000 eura ili više. Na ovaj način uvodi se efikasan mehanizam kontrole gotovog novca odnosno njegovog porijekla i značajno se smanjuje mogućnost „ubacivanja“ novca stečenog kriminalnom djelatnošću u finansijske tokove u Crnoj Gori.
- Članom 72 uvedena je obaveza licenciranja ovlašćenih lica za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Na ovaj način će se postići da obveznici imaju zaposlene koji će imati potrebna znanja za primjenu Zakona i otkloniti se vrlo ozbiljne primjedbe Manivala u dijelu da obveznici, naročito oni iz nefinansijskog sektora, nemaju potrebna znanja za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma.
- Zakon je usklađen sa preporukama FATF-a u dijelu neophodnosti nadzora zasnovanog na riziku zbog čega je članom 132 propisan posredan i neposredan nadzor, kao i mogućnost međunarodne saradnje nadzornih organa (član 134).
- U cilju prikupljanja tačnih i pouzdanih podataka Zakon daje mogućnost obveznicima da vrše provjeru podataka klijenata direktnim pristupom Centralnom registru stanovništva i evidenciji izdatih ličnih isprava, kao i posrednim pristupom međunarodnoj bazi ukradenih, izgubljenih i nevažećih dokumenata (član 22 stav 8).
- Članovima 23 i 24 omogućena je identifikacija klijenta bez fizičkog prisustva klijenta kod obveznika. Zakon dozvoljava identifikaciju elektronskim putem i video-elektronsku identifikaciju.
- Član 55 Zakona propisuje uspostavljanje Registra politički eksponiranih lica.
- Zakon precizno propisuje institut stvarnog vlasnika, uspostavljanje, pristup i nadzor nad Registrom stvarnih vlasnika (članovi 41-48).
- Članom 7 stav 2 propisana je obaveza ažuriranja Nacionalne procjene rizika najmanje jednom u tri godine.

3 Analitičko-obavještajni rad

Operativni i analitičko-obavještajni rad FOJ-a u 2024. godini ogleda se u značajnom povećanju broja otvorenih predmeta, upućenih analitičko obavještajnih izvještaja, podnijetih krivičnih prijava, učestvovanja u finansijskim istragama pokrenutim od strane nadležnih tužilaštava, saradnje sa drugim jedinicama Uprave policije u okviru finansijskih istraga, analiza bankarske i druge dokumentacije za veliki broj fizičkih i pravnih lica.

3.1 Prijave sumnjivih transakcija

Trend rasta broja prijava sumnjivih transakcija posebno dolazi do izražaja kod nefinansijskog sektora, gdje je zabilježen porast od gotovo 100% u odnosu na 2023. godinu. Time se potvrđuje da i sektori koji tradicionalno nijesu bili dovoljno aktivni u prevenciji sada jačaju kapacitete i prepoznaju svoju obavezu saradnje sa FOJ-em.

Tokom 2024. godine obveznici su prijavili 736 sumnjivih transakcija. Struktura prijava po obveznicima data je u Tabeli 1.

<i>Tabela 1 – Struktura prijave sumnjivih transakcija od strane obveznika</i>		
1.	Banke i druge kreditne institucije	579
2.	Pružaoi platnih usluga	92
3.	Notari	2
4.	Davanje zajmova i posredovanje prilikom davanja zajmova	11
5.	Promet motornih vozila	7
6.	Finansijski lizing	4
7.	Investiciona društva	38
8.	Priredivači igara na sreću	1
9.	Revizori i računovođe	2
UKUPNO PRIMLJENIH STR		736

U toku 2024. godine zabilježeno je i značajno povećanje broja prijavljenih sumnjivih transakcija i to u ukupnom iznosu za 40,72%. Povećanje broja sumnjivih transakcija je najviše zabilježeno kod poslovnih banaka, ali su značajno povećani parametri kod investicionih društava i davanja zajmova. Takođe u 2024. godini STR prijavili su i prodavci motornih vozila, notari, računovođe i priredivači igara na sreću, što nije bio slučaj u 2022. i u 2023. godini. U vezi sa navedenim možemo zaključiti da je aktivnostima FOJ-a u odnosu na obveznike i nadzorne organe da primjenjuju novi Zakoni o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, rezultiralo povećanjem prijavljenih sumnjivih transakcija u gotovo svim kategorijama obveznika.

Tabela 2 Postupanje po STR koje su dostavili obveznici								
redni broj ¹ obveznika	broj STR	broj otvorenih predmeta u 2024	završeni predmeti			predmeti u radu	pridruženo već otvorenim predmetima	predmeti ² otvoreni u 2025
			nema indicija u KD	nema osnova sumnje	potvrđen STR			
1.	579	440	238	14	46	142	102	37
2.	92	54	27	5	1	21	38	0
3.	2	2	2	0	0	0	0	0
4.	11	6	4	1	0	1	5	0
5.	7	4	2	0	0	2	3	0
6.	4	3	0	2	0	1	1	0
7.	38	7	2	0	0	5	31	0
8.	1	1	1	0	0	0	0	0
9.	2	2	0	0	1	1	0	0
ukupno	736	519	276	22	48	173	180	37

3.2 Prijava gotovinskih transakcija

Ukupan broj prijavljenih gotovinskih transakcija u 2024.godini je 52.306, od čega su 46.389 transakcije čiji je iznos 15.000€ i više.

FOJ je od poslovnih banaka u Crnoj Gori primio 41.561 gotovinskih transakcija (79,46% od ukupno dostavljenih). Od ovog broja 41.420 (89,29% od ukupno dostavljenih čiji je iznos 15.000€ i više) se odnosi na transakcije čiji je iznos 15.000€ i više.

Notari su dostavili 6.854 gotovinskih transakcija (13,1% od ukupno dostavljenih). Od ovog broja 4.470 (9,64% od ukupno dostavljenih čiji je iznos 15.000€ i više) se odnosi na transakcije čiji je iznos 15.000€ i više.

Priredivači igara na sreću su dostavili 3.566 gotovinskih transakcija (6,82% od ukupno dostavljenih), od čega 284 (0,61% od ukupno dostavljenih čiji je iznos 15.000€ i više) se odnosi na transakcije čiji je iznos 15.000€ i više.

Prodavci motornih vozila su dostavili 325 gotovinskih transakcija (0,62% od ukupno dostavljenih), 215 (0,46% od ukupno dostavljenih čiji je iznos 15.000€ i više) se odnosi na transakcije čiji je iznos 15.000€ i više.

Primjena člana 65 Zakona o SPNFT, kojim se ograničava upotreba gotovine, rezultirala je smanjenjem upotrebe gotovine u prometu nepokretnosti za 39,6%, u odnosu na 2023. godinu. Učešće gotovine u ugovorima za promet nepokretnosti u 2024. godini je bilo 10,4%, dok je taj procenat u 2023. godini iznosio 16,7%.

Smanjenje udjela gotovinskih transakcija u prometu nepokretnosti od direktnog je značaja za prevenciju pranja novca. Ovaj trend jasno ukazuje da je zakonsko ograničenje upotrebe

¹ Redni broj iz Tabele 1

² STR dotavljeni FOJ-u od 20.12.2024.

gotovine dalo mjerljive rezultate, a istovremeno je unaprijedilo transparentnost tržišta nekretnina.

U Tabeli 3 dat je promet ugovora o nepokretnosti na osnovu podatka koji su FOJ-u dostavljeni od strane notara.

Tabela 3 Ugovori o prometu nepokretnosti				
	uplata gotovine	broj ugovora sa gotovinom	uplata preko računa	broj ugovora preko računa
2023	€422,356,867.13	8.907	€2,110,065,461.68	7.588
2024	€259.374.748,21	5.891	€2.230.706.182,21	12.101

3.3 Prijave prenosa novca preko državne granice

FOJ je od Uprave prihoda i carina u 2024. godini primio 889 izvještaja o prenosu novca preko državne granice. Na osnovu izvještaja o prenosu novca preko državne granice FOJ je otvorio pet predmeta od kojih su dva u radu, a za tri nisu pronađeni elementi osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo. Takođe FOJ je otvorio i pet predmeta na osnovu informacija dostavljenih od Uprave carina od kojih su tri u radu, u jednom predmetu su nađeni elementi osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo utaja poreza i doprinosa, dok za drugi predmet nisu pronađeni elementi osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo.

3.4 Otvoreni predmeti

U 2024. godini FOJ je otvorio 857 predmeta i to:

- 519 na inicijativu obveznika (prijave sumnjivih transakcija)
- 183 po osnovu zahtjeva i obavještenja državnih organa
- 95 na osnovu operativnih podataka FOJ-a
- 60 na zahtjev inostranih partnera.

U Tabeli 4 dat je pregled predmeta koje je FOJ otvorio u 2024. godini po inicijatorima predmeta.

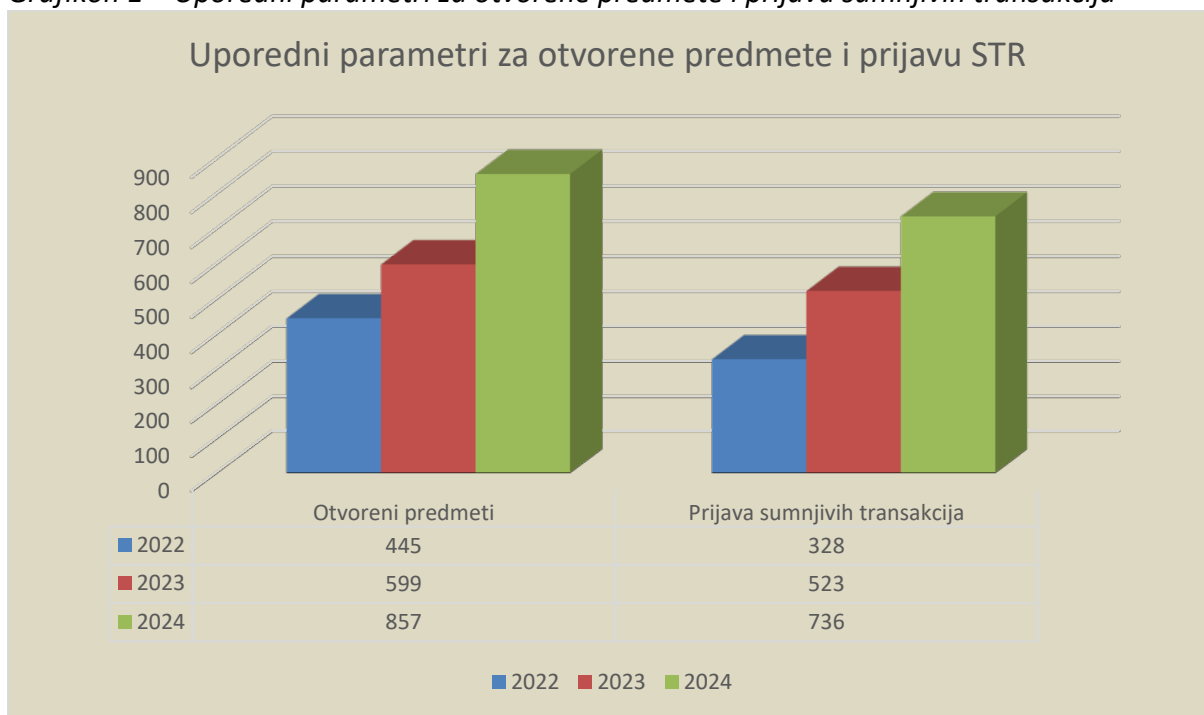
Tabela 4 - Struktura predmeta otvorenih u 2024. godini	
Ukupnan broj otvorenih predmeta	857
Obveznici - ukupno	519
Banke i druge kreditne institucije	440
Davanje zajmova i posredovanja prilikom ugovaranja poslova davanja zajmova	6
	3
Finansijske institucije - Finansijski lizing	1
Igre kladjenja	7
Investiciona društva	2
Notari	54
Pružaoци platnih usluga	4
Promet motornih vozila	2
Revizori i računovođe	

Državni organi - ukupno	183
Specijalno državno tužilaštvo	17
Više državno tužilaštvo	1
Osnovni sud	2
Druge organizacione jedinice Uprave policije	96
Agencija za nacionalnu bezbjednost	21
Ministarstvo unutrašnjih poslova	11
Centralna banka	11
Komisija za tržište kapitala	5
Uprava carina	10
Poreska uprava	2
Uprava za igre na sreću	1
Ostalo	6
Inicijativa FOJ-a	95
Inostrane finansijsko obavještajne službe (FOS)	52
Inostrani policijski organ	8

U toku 2024. godine otvoreno je ukupno 857 predmeta što predstavlja povećanje broja otvorenih predmeta za 43,07 % u poređenju sa 2023. godinom. Kako je navedeno u tabeli najveći broj predmeta tokom 2024. godine otvoren je na osnovu prijema sumnjivih transakcija od strane obveznika što predstavlja 61,14% ukupno otvorenih predmeta. Ukupno učešće u otvorenim predmetima imaju i predmeti otvoreni na zahtjev državnih i nadzornih organa 21,35%, inicijativa FOJ-a 10,50% , zahtjevi inostranih FOS-ova i inostranih policijskih organa 7% u ukupnom broju otvorenih predmeta.

Uporedni parametri broja prijavljenih STR i otvorenih predmeta dati su na grafiku 1.

Grafikon 1 – Uporedni parametri za otvorene predmete i prijavu sumnjivih transakcija

U navedenim predmetima ukupno je obrađeno 1.778 fizičkih lica i 898 pravnih lica. Obrada ovih lica predstavlja prikupljanje, obradu i analizu bankarske dokumentacije, analizu dokumentacije u odnosu na pokretnu i nepokretnu imovinu navedenih lica, kao i prikupljanje podataka putem međunarodne finansijsko obavještajne i policijske saradnje koja se odnosi na navedena fizička i pravna lica.

U 2024. godini intenzivirana je saradnja sa Specijalnim državnim tužilaštvom kroz aktivnu participaciju FOJ-a u finansijskim istragama koje sprovodi taj organ. Po zahtjevima Specijalnog državnog tužilaštva FOJ je izvršio finansijsku analizu za 187 fizičkih i 127 pravnih lica, a u finansijskim istragama sa drugim jedinicama Uprave policije -SBPK i SPO bilo je 96 predmeta u kojima je obrađeno 700 fizičkih lica i 197 pravnih lica.

Vezano za nove tehnologije – upotreba kriptovaluta u 2024. godini otvoreno je pet predmeta na osnovu STR dobijenih od poslovnih banaka. U tri predmeta pojedinačni iznosi kupovine su bili ispod 3.000,00 EUR i nije bilo elemenata krivičnog djela. Dva STR, prijavljena su krajem 2024. godine i isti su u iznosima od cca. 300.000,00 EUR. Ovdje se radi transkcijama koje su povezane sa online igrama na sreću i kupovinom kriptovaluta od novca dobijenog od igara na sreću. Obrada predmeta je u toku.

Na osnovu predmeta koje je FOJ otvorio dostavljeno je nadležnim organima 93 analitička izvještaja i 47 informacija. Dakle, od 857 otvorenih predmeta njih 93 je rezultiralo elementima osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo i to za njih 16 sumnja je u postojanje djela pranja novca, dok se njih 77 odnose na postojanje sumnje da je počinjeno krivično djelo kako je dato u Tabeli 5.

Tabela 5	
krivično djelo	broj analitičkih izvještaja
Član 268 KZ - Pranje novca	16
Član 264 KZ - Utaja poreza i doprinosa	68
Član 252 KZ - Zelenaštvo	2
Član 444, Član 447 KZ - Terorizam, trgovina ljudima	1
Član 300 - Neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga	3
Član 265 - Krijumčarenje	2
Član 326a - Građenje objekta bez prijave i dokumentacije za građenje	1
	93

Na osnovu predmeta koji je FOJ otvorio po zahtjevu nadležnih organa dostavljeno je istima 74 analitička izvještaja i 59 odgovora na zahtjev.

Dostavljeno je i 53 dopunskih analitičkih izvještaja i četiri dopunske informacije.

U Tabeli 6 dat je pregled dostavljenih analitičkih izvještaja i obavještenja.

Tabela 6 – Analitičko-obavještajna razmjena podataka sa državnim organima u toku 2024. godine

Državni organ	Analitički izvještaji i informacije - inicijativa od FOJ-a prema nadležnim državnim organima i drugim organizacionim jedinicama UP ³	Upućeni analitički izvještaji i odgovori na zahtjev državnih organa i drugih organizacionih jedinica UP	Dopunski analitički izvještaji, dopunske informacije i dopunski odgovori od FOJ-a prema nadležnim organima i drugim organizacionim jedinicama UP
Državna tužilaštva	38 SDT ⁴	16 SDT 2 VDT ⁵	24 SDT
Uprava policije	95	86	29
Agencija za nacionalnu bezbjednost	7	19	4
MUP	/	6	/
Uprava carina	1	4	/
Poreska uprava	3	/	/
Uprava za igre na sreću	1	/	/
Uprava za inspeksijske poslove	2	/	/
UKUPNO	147	133	57

U toku 2024. godine FOJ je bankama izdao 17 naredbi za privremenu obustavu transakcija- ukupne vrijednosti blokiranih sredstava 4.278.446,04 EUR, u vezi sa 8 fizičkih i 3 pravna lica od kojih je svaka potvrđena od strane Specijalnog državnog tužilaštva.

Na osnovu analitičkih izvještaja FOJ-a, a u kojima je FOJ konstatovao osnove sumnje u postojanje KD pranje novca i KD utaja poreza i doprinosa, ukupno je prema državnim tužilaštvima podnijeto 23 krivične prijave, od čega tri krivične prijave za pranje novca koje su podnešene protiv jednog pravnog i četiri fizička lica u ukupnom iznosu od 5.978.226 EUR i 20 krivičnih prijava za utaju poreza protiv 22 pravna lica i 29 fizičkih lica u ukupnom iznosu od

³ UP – Uprava policije

⁴ SDT – Specijalno državno tužilaštvo

⁵ VDT – Višr državno tužilaštvo

oko 6.000.000 eur. Navedene krivične prijave su podnešene u koordinaciji sa službenicima SBPK-a i SPO -a.

Tokom 2024 Identifikovani su slučajevi složenih transfera preko off-shore jurisdikcija gdje su pojedini računi korišćeni kao tkz. "pass-throught" entiteti , odnosno prolazne strukture za privremeno preusmjeravnje sredstva bez jasne ekonomske svrhe. Ovakvi obrasci nose visok rizik u pogledu pranja novca i prikrivanja stvarnog vlasnika, naročito imajući u vidu povezanost sa djelatnostima koje se prema međunarodnim standardima svrstavaju u kategoriju visokog rizika. Svi relevantni podaci i dokumentacija su dostavljeni nadležnim organima i upućeni u dalju proceduru. Ovakvi primjeri potvrđuju da FOJ pravovremeno prepoznaje i reaguje na najkompleksnije obrasce pranja novca.

U 2024. godini je službenik FOJ-a u saradnji sa drugim službenikom SBPK-a bio učesnik u projektu " A.S.S.E.T." - međunarodna operativna aktivnost, tokom koje se prvi put primjenjuje koncept "akcione sedmice" na problematiku identifikacije imovine stečene kriminalnom aktivnošću .Cilj navedenog projekta je identifikacija imovine stečene kriminalnom djelatnošću i razmjena iskustava i najboljih praksi ARO kancelarija. Pored predstavnika FOJ-a i Sektora za borbu protiv kriminala, radionici je prisustvovalo preko 80 eksperata iz 27 zemalja. (Njemačka, Holandija, Španija, Italija, USA i dr.)

U sklopu projekta, FOJ je identifikovala imovinu – novčana sredstva u iznosu od preko 6 miliona dolara za koja postoji sumnja da potiču iz kriminalnih aktivnosti i koja su u saradnji sa Specijalnim državnim tužilaštvom blokirana na period od 6 mjeseci. Navedeni rezultat je posebno istaknut od strane organizatora projekta, kao i na zvaničnom sajtu Europol.

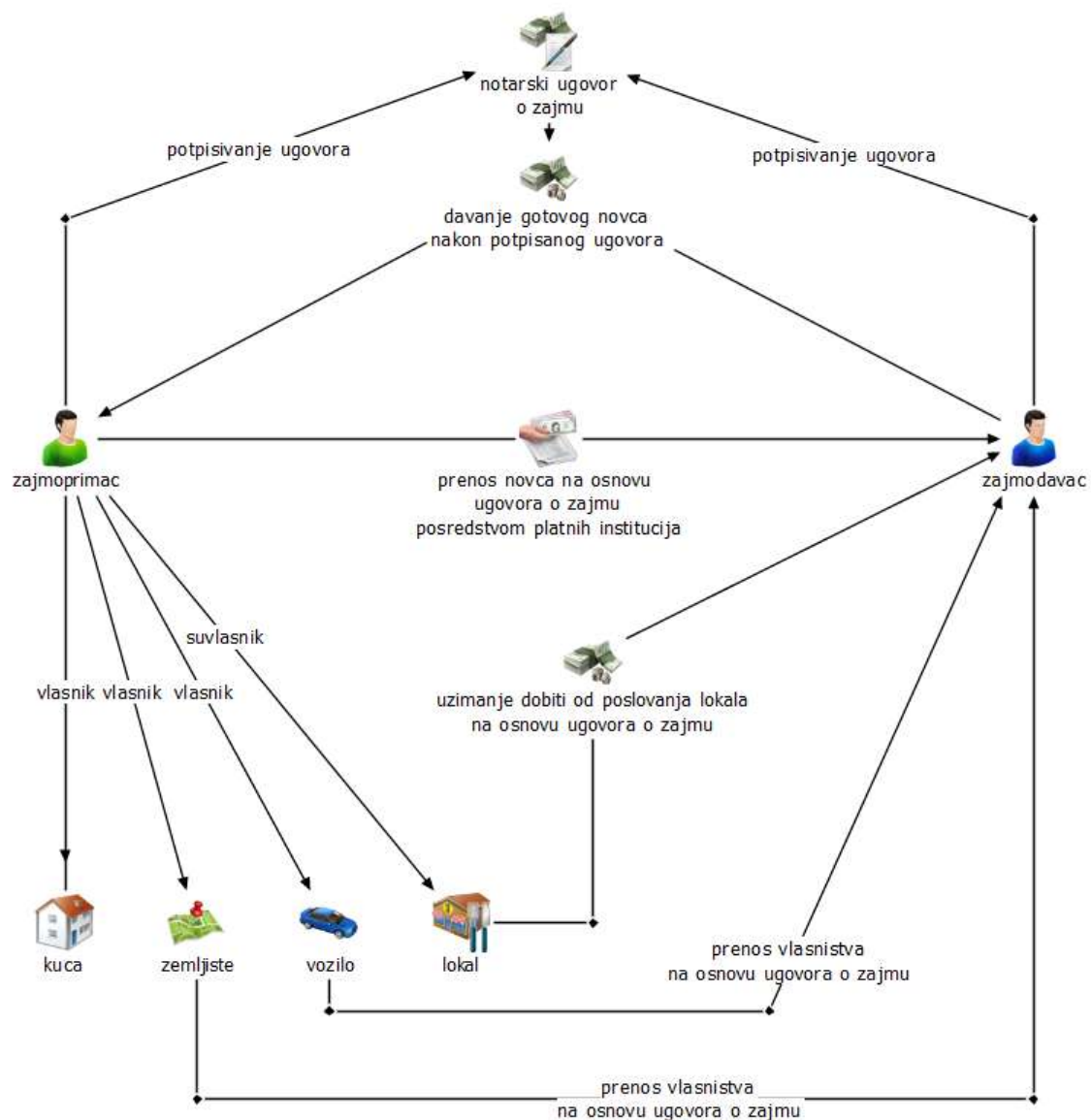
3.5 Prepoznate tipologije koje se odnose na sumnju pranja novca i finansiranja terorizma

Kontinuirana izrada tipologija i strateških analiza omogućava obveznicima da pravovremeno prepoznaju nove obrasce sumnjivog ponašanja. Time FOJ ne samo da jača institucionalne kapacitete, već i unapređuje otpornost privatnog sektora, koji je prvi na liniji odbrane od pranja novca i finansiranja terorizma.

Analiza transakcija koje su u 2024.godini prijavljene Finansijsko-obavještajnoj jedinici zbog sumnje u tokove novca, ukazala je na sledeće tipološke aktivnosti:

TIPOLOGIJA 17

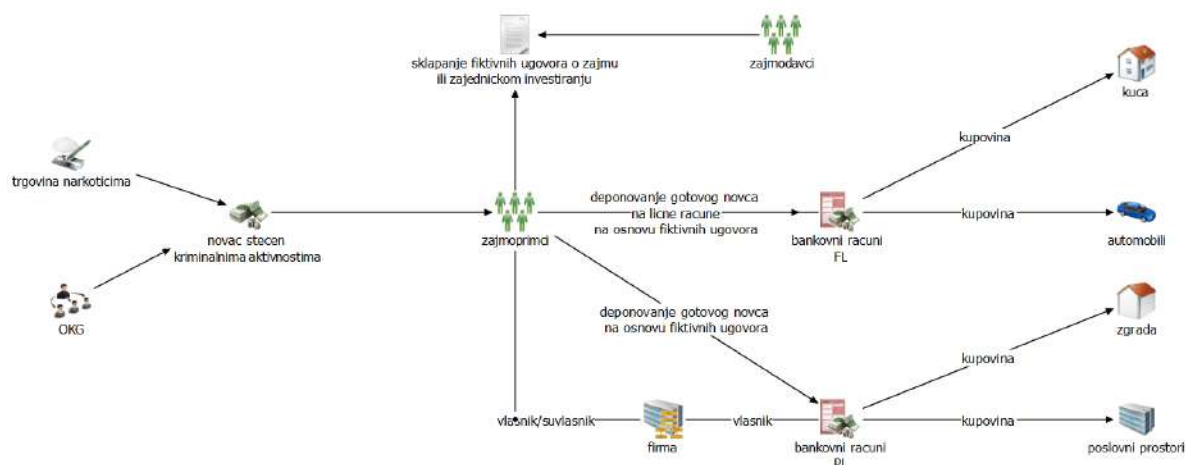
Fizičko lice (zajmodavac) kod Notara sklapa Ugovor o zajmu sa drugim fizičkim licem (zajmoprimac) za veći novčani iznos sredstava, a sa nesrazmjernom kamatnom stopom za povraćaj istih. Porijeklo novca zajmodavca je nejasno, sa obzirom da je, često, u pitanju nezaposleno lice i ne ostvaruje prihode po bilo kom osnovu. Stvarni motiv ovog lica – zajmodavca, je prikrivanje kriminalnih radnji, tj. isto vrši veće pozajmice novčanih sredstava u gotovini, drugom licu/licima (zajmoprimci), sa nesrazmjernom kamatom za povraćaj, u namjeri da za sebe stvori znatnu materijalnu korist.

TIPOLOGIJA 18

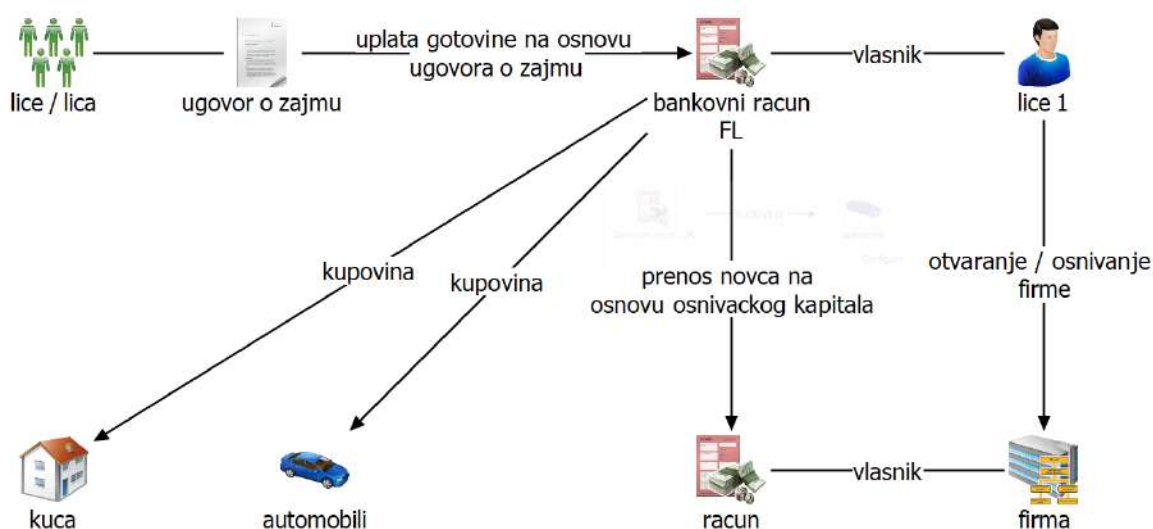
Fizičko lice/lica vrše fiktivno sklapanje ugovora o zajmu, kao zajmoprimci, sa licima čije porijeklo sredstava ne potiče iz kriminalne ili nelegalne aktivnosti, na osnovu čega vrše deponovanje sredstava na svoje račune ili račune firmi u čijoj se vlasničkoj strukturi nalaze. Sredstva se dalje koriste za sticanje pokretne i nepokretne imovine.

Takođe, po osnovu sklapanja ugovora o zajmu i/ili zajedničkom investiranju, na računima fizikog/fizičkih lica – zajmoprimaca, vrše se prenosi sa računa lica čije porijeklo sredstava ne potiče iz kriminalne i/ili nelegalne aktivnosti, a koja se koriste za sticanje pokretne i nepokretne imovine u Crnoj Gori i inostranstvu, kao i za poslovanje pravnih lica u čijoj se vlasničkoj strukturi nalaze, najčešće hotelsko ugostiteljske djelatnosti.

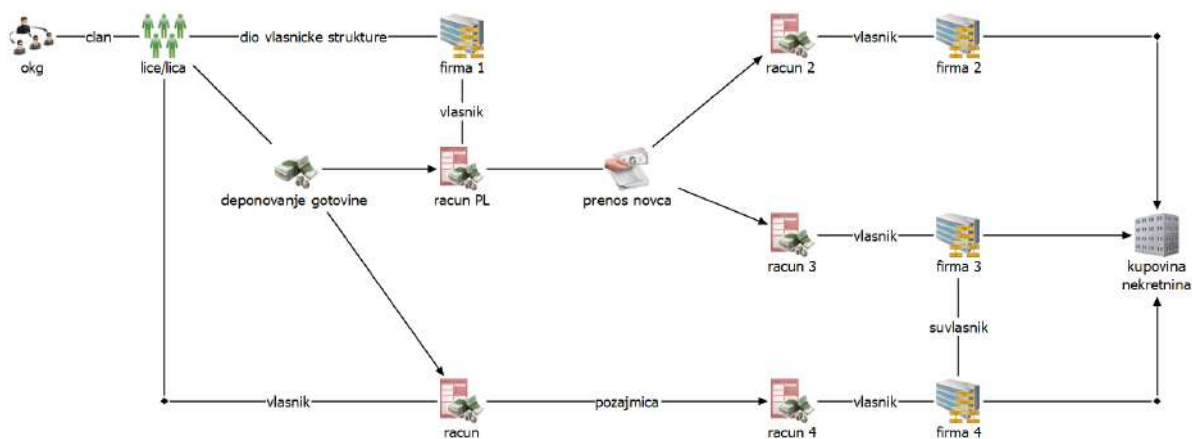
TIPOLOGIJA 19

Više fizičkih lica po osnovu zajma vrše deponovanja i/ili prenose na račun drugog fizičkog lica koje nema zakonitih prihoda, u iznosima čije porijeklo ona mogu pravdati, a koja isto koristi za sticanje nepokretnosti i/ili osnivanje i poslovanje pravnog/pravnih lica.

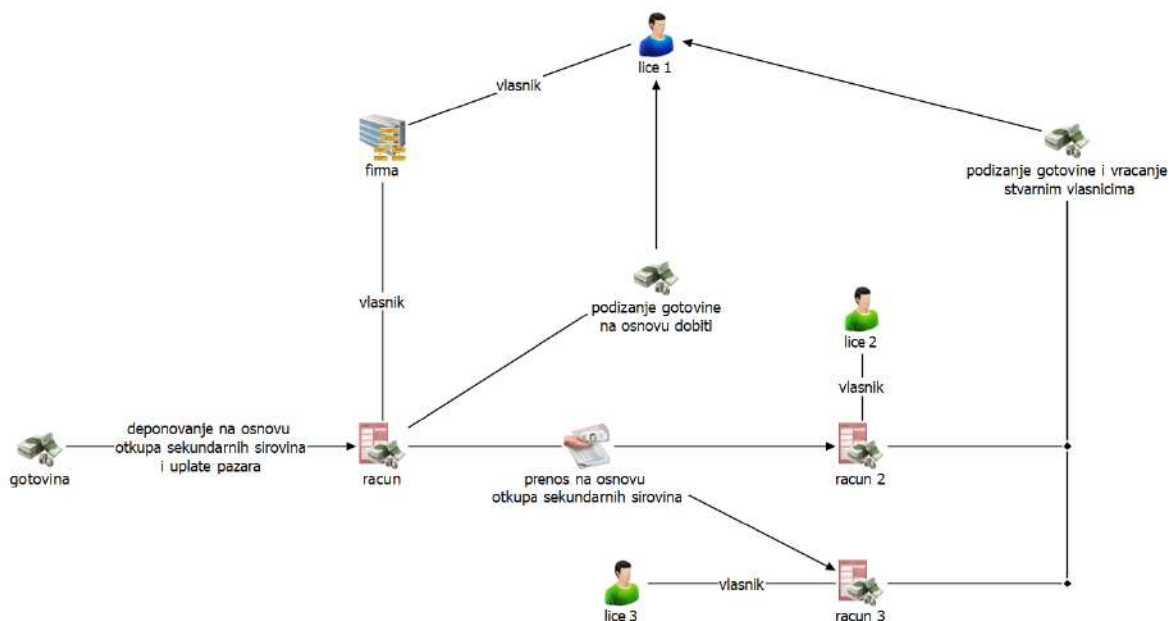
TIPOLOGIJA 20

Fizičko lice/lica, sredstva deponuje/u na lične ili na račune pravnih lica u čijoj se vlasničkoj strukturi nalaze, a kod poslovnih banaka u inostranstvu. Dalje, navedena sredstva se prenose na račune više povezanih ili nepovezanih pravnih lica, takođe u inostranstvu i koriste za sticanje pokretne i nepokretne imovine. Kao porijeklo sredstava koja se deponuju, najčešće se navode ugovori o zajmu i/ili izjave o ušteđevini. Takođe, lice ne prijavljuje prenos gotovog novca prilikom, izlaska iz CG - prelaska državne granice, a isto se dovodi u vezu sa pripadnošću OKG.

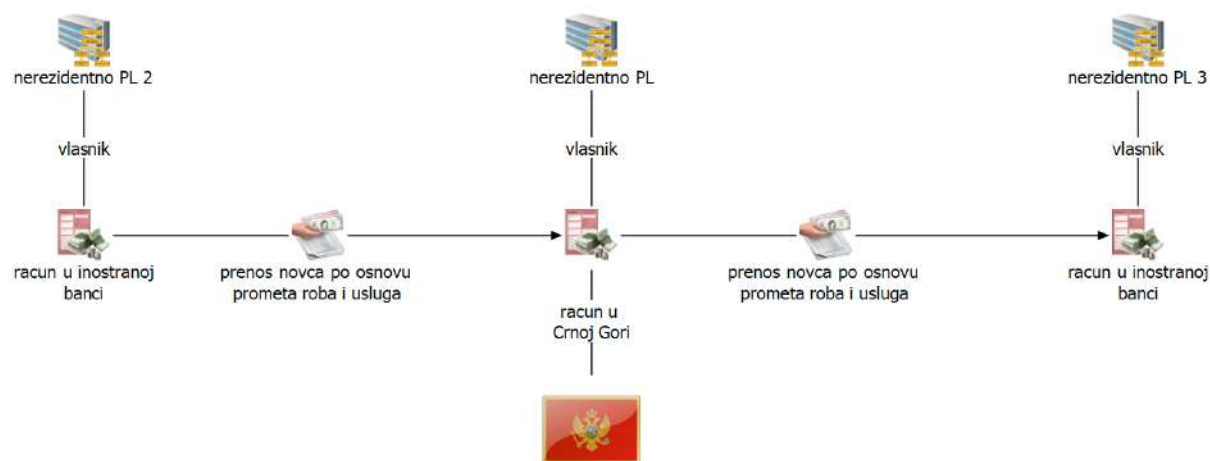
TIPOLOGIJA 21

Sredstva se deponuju na račune pravnih lica čija je djelatnost 'otkup sekundarnih sirovina', a po istom osnovu u uplati pazara. Dalje, vrši se podizanje gotovine po osnovu dobiti, kao i prenosi na račune fizičkih lica, a takođe po osnovu otkupa sekundarnih sirovina. Navedena sredstva fizička lica podižu gotovo po prispjeću i postoji sumnja da se vraćaju stvarnim vlasnicima, odnosno licima koja su ih stekla iz kriminalne aktivnosti.

TIPOLOGIJA 22

Pravna lica, dominantno nerezidenti, otvaraju račune kod poslovnih banaka u Crnoj Gori i na istima bilježe značajan promet po osnovu prometa robe i usluga. Promet predstavljaju prilivi sredstava sa računa koja druga nerezidentna pravna lica posjeduju kod ino banaka, te odlivi istih na račune koje treća strana - takođe nerezidentna pravna lica posjeduju kod ino poslovnih banaka. Kako su osnovi navedenih transakcija dominantno 'promet robe i usluga', provjerama se najčešće utvrdi da pravno lice koje posjeduje račune kod poslovnih banaka u CG ne posluje u CG, niti se transport robe ne vrši preko Crne Gore.

4 Međunarodna finansijsko-obavještajna saradnja

FOJ je tokom 2024. godine odgovorio na 100% zahtjeva međunarodnih partnera, što potvrđuje njegovu reputaciju pouzdanog i efikasnog partnera u globalnoj mreži FOJ jedinica. Pravovremena razmjena informacija sa EUROPOL-om, INTERPOL-om i FOJ-ima država regiona i EU doprinijela je ne samo pojedinačnim istragama, već i jačanju povjerenja u sposobnost Crne Gore da djeluje kao pouzdan partner.

4.1 Saradnja FOJ-a u okviru EGMONT grupe

FOJ ostvaruje kontinuiranu saradnju kroz razmjenu informacija i podataka sa državama članicama EGMONT grupe, koristeći Egmont sigurnu mrežu za razmjenu podataka. U toku 2024. godine razmijenjeno je 1.417 komunikacija sa 86 država.

Od ukupnog broja razmijenjenih komunikacija:

- Stranim finansijsko-obavještajnim službama (*u daljem tekstu FOS*) poslata su 603 zahtjeva (od čega 42 dopunska) za provjeru 305 fizičkih i 782 pravna lica. Na sve zahtjeve dostavljeni su odgovori.
- od stranih FOS zaprimljeno je 77 zahtjeva (od čega 15 dopunskih) za provjeru 114 fizičkih i 74 pravna lica. FOJ je odgovorio na sve zahtjeve.
- od stranih FOS zaprimljeno je 27 obavještenja u vezi sa crnogorskim državljanima za koje postoji sumnja da vrše aktivnosti povezane sa krivičnim djelom pranje novca, dok je prema stranim FOS poslato 20 obavještenja.

Najveći broj zahtjeva upućen je prema finansijsko obavještajnim službama Turske (49), Švajcarske (43), Srbije (38), Velike Britanije (37), Ujedinjenim Arapskim Emiratima (32) i Ukrajini (29). Najveći broj zahtjeva za finansijsko-obavještajnim podacima primljeno je od FOS Ukrajine (13), Srbije (9), BiH (7), UK (7), Malta (5).

Na zahtjev Sekretarijata EGMONT grupe pripremljeni su i upućeni odgovori na dva upitnika:

1. Upitnik u vezi sa revizijom principa EGMONT grupe koji se odnose na razmjenu informacija između finansijsko-obavještajnih službi (*Revision of the EG Principles of Information Exchange between FIUs*)
2. Upitnik u odnosu na krivična djela protiv životne sredine koji je dio programa saradnje sa EUROPOL-om.

4.2 Komitet Savjeta Evrope za evaluaciju primjene mjera sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma – MANIVAL (MONEYVAL)

Na 66. plenarnom zasijedanju Komiteta eksperata Savjeta Evrope za evaluaciju mjera za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma (MONEYVAL) koje je održano u decembru 2023. godine, usvojen je Izvještaj za Crnu Goru. U cilju njegove adekvatne, blagovremene i efikasne primjene izrađen je i od strane Vlade Crne Gore usvojen **Akcioni plan za unapređenje djelotvornosti sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i tehničke usklađenosti sa FATF preporukama za period 2024-2025. godine**. Ovim dokumentom definisane su aktivnosti i državni organi nadležni za njihovu implementaciju, na osnovu čega će se u toku 2025. godine pripremiti *Follow up* izvještaj MONEYVAL-u koji će se razmatrati na 70. plenarnom zasijedanju toga tijela.

AP za 2024. godinu je podijeljen na kvartale , a stepen realizacije mjera i aktivnosti po kvartalima je sljedeći:

1. Akcioni plan za **drugi kvartal 2024.** godine sadrži ukupno 63 aktivnosti koje se odnose na tehničku usklađenost, od čega je realizovana 62 aktivnost a jedna aktivnost je djelimično realizovana. Kada je u pitanju djelotvornost , u drugom kvartalu je realizovano 11 aktivnosti od čega se jedan broj aktivnosti realizuje u kontinuitetu.
2. Akcioni plan za **treći kvartal 2024.** godine sadrži 6 aktivnosti koje se odnose na tehničku usklađenost od kojih je 5 realizovano a 1 nije realizovana. Aktivnosti koje se odnose na djelotvornost se realizuju u kontinuitetu.
3. Akcioni plan za **četvrti kvartal 2024.** godine sadrži ukupno 42 aktivnosti , od kojih je 31 realizovano ,1 djelimično realizovano a 10 su nerealizovane.

Predstavnik FOJ-a je prisustvovao 67. i 68. plenarnom zasijedanju MONEYVAL-a, kao i sastanku radne grupe za evaluaciju tokom kojeg je informisao o aktivnostima koje se preduzimaju od momenta usvajanja Izvještaja iz decembra 2023. godine. Za potrebe učešća delegacije izvršena ja analiza radnog materijala, *Follow up* izvještaja za 9 država u dva FATF dokumenta; pripremljeni su komentari u odnosu na *Follow up* izvještaj BiH i Gernzija.

Na zahtjev Sekretarijata MONEYVAL-a dostavljeni su komentari u odnosu na procedure izvještavanja o napretku koji su države (San Marino, Mađarska, Moldavija, Gibraltar, Sveta

Stolica sa Vatikanom) ostvarile u odnosu na tehničku usklađenost sa FATF preporukama i predlozima za povećanje ocjena datih u postupku Manival evaluacije.

4.3 Saradnja posredstvom međunarodne operativne policijske saradnje-INTERPOL, EUROPOL/SIENA

Kao policijski model finansijsko-obavještajne jedinice crnogorska FOJ koristi i mehanizme međunarodne operativne policijske saradnje, odnosno komunikaciju posredstvom INTERPOL-ovog sigurnog kanala komunikacije I 7/24 i EUROPOL-ovog SIENA sigurnog kanala komunikacije.

Posredstvom INTERPOL-a razmijenjene su 63 komunikacije sa 14 Nacionalnih centralnih biroa INTERPOL-a (NCB), u odnosu na 190 lica (172 fizička i 18 pravnih lica). Najviše komunikacija je razmijenjeno sa NCB Sarajevo (13), NCB Kijev(11), NCB Moskva(8), NCB Ankara (7). Posredstvom EUROPOL SIENA kanala razmijenjeno je 97 komunikacija sa 25 država vezano za 106 lica (96 fizičkih i 10 pravnih lica). Najviše komunikacija je razmijenjeno sa Albanijom (12), Ukrajinom (9), Njemačkom (8), Litvanijom (7) i Srbijom (7).

4.4 Komitet Savjeta Evrope za primjenu Konvencije o pranju, traženju, oduzimanju i konfiskaciji sredstava stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma – Varšavska konvencija (CETS 198)

Shodno odluci Komiteta za primjenu Varšavske konvencije koja je donijeta nakon 15. zasjedanja održanog u novembru 2023. godine, pripremljen je i dostavljen Izvještaj Crne Gore o primjeni člana 11 Konvencije. Delegacija Crne Gore prisustvovala je 16. zasjedanju Komiteta koje je održano 17-18. oktobra u Strazburu, tokom koje je i usmeno izvijestila o primjeni člana 11 Konvencije.

4.5 Pregovaračko poglavlje 4- Sloboda kretanja kapitala; Pregovaračko poglavlje 23 - Pravosudje i temeljna prava Pregovaračko poglavlje; 24-Pravda, sloboda, bezbjednost.

Za potrebe sprovođenja procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, a na zahtjev Ministarstva evropskih poslova i Evropske komisije, u odnosu na pregovaračka poglavlja 4, 23 i 24 izrađeno je i upućeno sljedeće:

- Prilog FOJ-a za potrebe održavanja XIII sjednice Odbora ta stabilizaciju i pridruživanje
- Status realizacije preporuka sa ekspertske misije EK na temu borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije koja je održana 2022. godine
- Status implementacije privremenih mjerila, s fokusom na kritična privremena mjerila
- Predlog aktivosti u odnosu na indikativne reforme u okviru Reformske agende EK prema Crnoj Gori
- Tabela bilansa u odnosu na pranje novca u toku 2023. godine
- Odgovori u odnosu na Operativne zaključke shodno nadležnostima FOJ-a

- Priprema materijala za potrebe održavanja Pododbora za pravdu, slobodu i bezbjednost.
- Ažuriranje statusa realizacije preporuka *TAIEX per review* misije u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije u Crnoj Gori
- Status realizacije aktivnosti predviđenih PPCG-om i definisanje aktivnosti za potrebe izrade novog Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2025-2026 (PPCG)
- Za potrebe zatvaranja pregovaračkog poglavlja 4 u kontinuitetu se dostavljaju ažurirani podaci u odnosu na status izmjena i dopuna Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, podzakonskih akata koje su nadzorni organi po zakonu o SPNFT u obavezi da usvoje. Takođe, u kontinuitetu se pripremaju i dostavljaju informacije o realizaciji drugih aktivnosti predviđenih u okviru PP4.
- Drugi prilog izvještaju EK za period januar - jul 2024. godine.
- Popunjene tabele bilansa za period januar-jun 2024. godine.
- Definisanje i predlog aktivnosti za Akcioni plan za ispunjavanje završnih mjerila u pregovaračkom poglavlju 24 - pravda, sloboda i bezbjednost
- Ocjenjivanje relevantnosti pravne tekovine EU (*Celelx*)
- Mapiranje potreba za ekspertskom pomoći država članica EU kroz pregovaračko poglavlje 24.

5 Obuke

Poseban akcenat stavljen je na kontinuiranu edukaciju službenika FOJ-a u oblastima kripto-imovine, sajber kriminala i finansijskih istraga. Na ovaj način obezbjeđuje se da FOJ uvijek prati najsavremenije trendove i rizike, te da raspolaže znanjima i vještinama koje omogućavaju efikasno djelovanje u kompleksnim međunarodnim istragama.

Podaci o obukama koje su pohađali službenici FOJ-a u 2024. godini su prikazani u Tabeli 7.

<i>Tabela 7- Obuke</i>		
Naziv obuke	Broj obuka	Broj službenika
Pranje novca	3	5
Finansiranje terorizma, radikalizacija, proliferacija	6	7
Finansijske istrage	9	6
Organizovani kriminala i korupcija	3	5
Kripto valute, sajber kriminal, dark web	2	3
Prekogranična saradnja kod privremenog oduzimanja imovine	1	1
Antikorupcija za javne funkcionere	1	1
Analitički alati-osnovna obuka	1	3
Saradnja u vezi sa kršenjem podataka o putnicima	1	2
Skrining stranih direktnih investicija	3	2

Prioritizacija predmeta u FOJ-au	2	13
Rad sa povjerljivim saradnicima	1	1
Nadzor zasnovan na procjeni rizika-sektor nekretnina	1	4
Prevare u javnim nabavkama	1	1
Obuka za napredovanje u više policijsko zvanje -PA Danilovgrad	2	2
Obuka za trenera za stratešku analizu	1	1
OSINT i on line istrage	1	2
Obuka za izvođače nastave na e - platformi	1	1
Strateška analiza	1	4
Predstavljanje metodologije Svjetske banke za izradu procjene rizika od finansiranja terorizma	1	4
Bezbjedonosne procedure i kultura	1	1
Informatička zaštita podataka	1	1

Navedenim programima obuka obuhvaćene su 44 obuke u kojima je učestvovalo 26 službenika FOJ-a.